

modernen van Protestantschen huise in Nederland en elders. Dit blijkt ook in Frankrijk. Niets staat den modernisten daar in den weg, en toch zij vorderen niet.

Frankrijk. Uit de *Chrétiens libres*. Wij kregen een nummer in handen van de *Chrétiens libres*, „orgaan van den arbeid voor en door de geweten priester, die christenen bleven“ (organe de l'oeuvre pour et par les anciens prêtres chrétiens), onder redactie van Léon Reyrore. Deze geweten priester der Roomsche kerk wil te Parijs een evangelisatie beginnen, welken arbeid hij onafhankelijk van „l'oeuvre des prêtres“ wil verrichten; hij staat er op, dat dit werk alleen onderhouden worden zal door de geëvangeliiseerden, die uit de Roomsche kerk afkomstig zijn.

Om te weten in welken geest die geweten Roomsche priester werkt, is het nummer van Juni 1910 opmerkelijk. De redacteur uit zich vol geestdrift over Woodbrake en hij neemt daarom een stuk op van pater X, een geweten Roomsche priester, waarvan de aanhef aldus luidt: „Gij vraagt mij waarom ik Woodbrake lief heb. Ik antwoord: om de eenvoudige reden, dat Woodbrake waar, geestelijk waar is, en dat zij, die de heilige en eenige stichting van de kolonie Christenen, die zoo van elkander verschillen en toch zoo vreedelievend zijn, toonden van de waarheid een zeer verheven, zeer vaste en zeer levende opvatting te hebben, en dat zij menschen zijn, die naar mijn oordeel, geestelijk zeer hoog staan. Hun succes is daarvan een levend bewijs.“

In deze dagen waarin de wijsbegeerte de ijdelheid der stelsels en het afsweren van strenge formules verkondigt; waarin de wetenschap boven alles een groote inductie wordt, die voortdurend de feiten opneemt en registreert; waarin de moderne geest, het religieuze denken doordringend, de tyrannie der godgeleerde stelsels ten bate van dit geestelijk leven, ondergraadt, om alleen dat deel in het oog te vatten wat alleen levend en belangwekkend is: de goddienstige ervaring; in deze gelukkige of ongelukkige dagen, zeg ik, waarin men alleen maar religieus behoefte te denken om uitgebannen te worden of zich te onttrekken; waarin men getuige is van het bijna ongehoord feit in de geschiedenis der kerk: dat men Christenen, die waarlijk bezield zijn met den geest van den Meester, uitsluit, of op den achtergrond plaatst die zich alleen maar schuldig gemaakt hebben aan de zaak, dat zij van een versterkt dogma een meer ambalaute waarheid hebben losgemaakt; die schuldig zijn wijl zij bij het licht van een gezonde kritiek de bevestiging gekregen hebben van een grooten God en die, door een wederopleving van het geloof, het gewaagd hebben hun geestdrift mede te deelen aan hun broeders die bedroefd zijn en een levenden God zoeken; in die dagen, doet het goed te Woodbrake uit te rusten en kennis te maken met de waarheid die op weg is zich baan te breken.“

Wij voegen geen kritiek hier aan toe. Het bovenstaande spreekt duidelijk genoeg. „De goddienstige ervaring“ treedt in de plaats van het openbaardde Woord Gods. Het verwondert ons daarom niet, dat in hetzelfde nummer met kennelijke ingenuïteit gewag gemaakt wordt van het veldwinnend modernisme in de Roomsche kerk, en van het Congres, dat te Berlijn van 6-10 Aug. gehouden staat te worden, waar men o. a. handelen zal over sympathieke betrekkingen die behooren te bestaan tusschen de verschillende godsdienstige gemeenschappen in de Christenheid“. Men zal daar spreken over de verhouding van protestanten en Roomschen; orthodoxe en moderne protestanten; protestantse orthodoxen en moderne seeten; liberale christenen en joden; en liberale christenen en vrijdenkers.

Het komt ons voor dat de Woodbrakers niet ingenuïteit sullen zijn met de ingenuïteit, die door geweten Roomsche priesters aan hen betoond wordt.

Gemengd Nieuws.

De heer Armand Lods schreef in de *Journal des Débats* een artikel over: de weldadigheid van de scheiding van kerk en staat, en beweerde daarin, dat „scheiding en tekorten de gevolgen waren van de scheiding in de Gereformeerde Kerken“. Dit artikel werd in hetzelfde blad weersproken door den president Luchet, voorzitter van de Unie van Gereformeerde Evangelische Kerken, waarbij werd aangevoerd, dat de Protestantse kerken met niet veel moeite een som bijeenbrengen, die 300,000 francs hooger is, dan het geld dat de Staat haar vroeger toekende.

De *Gidsen*. In de Verenigde Staten is een vereeniging van commissarissen opgericht, die zich verbonden om overal waar zij komen om Christus te getuigen, en die ook op zich namen om te arbeiden dat hunne collega's tot den Heiland geleid worden. Zij noemen zich „Gidsen“. Zij lieten in alle hotels zijn logeerdien, een bijbel achter, en wisten elders 14,000 bijbels te plaatsen.

De Roomsche kerk in Frankrijk heeft niet alleen met gebrek aan priesters, maar ook met gebrek aan geld te worstelen. In vele bidminder worden genoeg offers gebracht om in de kosten van den eeredienst te voorzien, maar ook in vele zijn de inkomsten zeer onvoldoende — tengevolge van de toenemende ontkenning van het Franse volk.

De bisschop van Mans verklaarde, „dat de positie van den priester niet de gewenschte vastheid meer had, en dat de parochien gevaar liepen één voor één door hun pastor verlaten te worden.“

De bisschop van Langres moest constateren, dat de penningen voor den eeredienst opgebracht, verleden jaar onvoldoende geweest waren om de tractementen aan de pastoren te betalen.

In de diocese Albi, waar de aartsbisschop zelf geen tractement uit ontving, is de raad van administratie genooddacht geweest de tractementen der pastoren met 12 pct te verminderen. Ook moesten sommige vicarissen opgeheven worden, terwijl onderscheidene parochien met andere werden gecombineerd.

De bisschop van Tarentaise verklaarde, dat de toestand in zijn diocese onhoudbaar zou zijn, indien de rijkere parochien de zijne niet te hulp kwamen. Deze toestand is zeker droevig.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE GELEERDE SMID.

II.

Hij begint te studeren.

Nu zegt ge allicht, een half jaar student, wat zal dat gegeven hebben!

Onze Barritt stelde zich er niet veel van voor, maar geloofde zijn ouders broer, die hem verzekerde, dat zij tweeën in dat halve jaar heel wat kennis konden opdoen, die hun levenslang te pas zou komen. Niet zonder een doel ving Eilhu zijn college-loopen aan. Hij wenschte het zoo ver te brengen, dat hij met goed gevolg de werkzaamten van een landmeter kon hanteeren; en zoo het mogelijk was in het Latijn, (waarvan hij reeds op eigen gelegenheid de studie had aangevangen), het zoo ver te

brengen, dat hij Virgilius in diens moedertaal kon begrijpen.

Niet kosteloos kon Barritt de lessen der professoren volgen, deze en zijn onderhoud kwamen hem op anderhalven dollar (f 3.75) per dag; nog nooit bedroeg zijn dagloon meer, en daarom maakte de gedachte aan al het nu uit te geven langzaam opgespaarde geld hem dubbel ijerig.

Toen het halve jaar om was, kwam de lente en Eilhu wenschte zich zelve geluk met den verkregen uitslag. In de wiskunde was hij vrij knap geworden, het voornaamste geschrift van Virgilius had hij doorgeleerd, bovendien verscheidene Fransche boeken gelezen. God dankende voor den zegen op zijn arbeid verkreeg, zocht hij weer werk in een smederij; zijn broeder nam afscheid van hem en keerde tot zijn school terug. Eilhu nam zich voor de vruchten van dit half jaar niet verloren te laten gaan; integendeel hij wilde zijn dagen zoo verdeelen, dat hij de lesing van Virgilius en van enkele Fransche schrijvers kon voortzetten en tevens, door meer werk te verrichten meer te verdienen, om dit grootere loon later op nieuw aan te wenden voor een tijd van enkel studeren.

Zoo gedacht, zoo gedaan! Barritt verbond zich in een fabriek om het werk van s man te doen om aldus dubbel loon te ontvangen. Zijn dagtaak eischte 14 uur van zwaar werken, toch kon Eilhu elken morgen en lederen avond tijd vinden om niet alleen zijn Bijbel te lezen, maar ook een weinig in zijn geliefden Virgilius te studeren en enkele bladzijden uit een Fransch werk door te lezen.

Na de lente komt ook in Amerika de zomer met de langste dagen, om daarvan te profiteren en den gang er in te houden bij het overwinnen van moeilijkheden, verbonden aan het leeren van vreemde talen, ving Barritt in zijn rust- en eetsuur aan Spaansch te leeren.

Voor onzen smid bestonden de boeken nog niet: „Fransch, Engelsch, Duitsch, Italiaansch, Spaansch, enz. zonder meester“, doch Barritt beoefende deze kunst werkelijk; — en de groote gaven voor het aanleeren van talen, hem door God geschoon, gebruikte hij met voorbeeldigen ijver. Het Spaansch viel hem zoo mee dat hij een lang gekoesterd voornemen volbracht, nl. om bij verandering van bezigheid in de fabriek altijd een spraakkunst of een ander studieboek bij zich te hebben, waaruit hij iets onder zijn bezigheden kon van buiten leeren. Voor het Spaansch bleek hem dit niet noodig en nu riep in zijn geest het verlangen om de tweede meest geroemde taal der oudheid te leeren, het Grieksch.

Op een warmen Zaterdag ontdekte Eilhu op een stalletje op de markt, een Grieksche spraakkunst van zeer klein formaat; hij vond in den inhoud de werkwoorden vermeld, en daar hij er zich goed bij bevond had om met die, door kinderen dikwijls zoo gehate, woordenboek te beginnen kocht hij dexas praakkunst.

Het boekje, heel oud, van onbepaald formaat, kostte weinig, deze eigenschappen bevielen onzen vriend bijzonder. Hij dacht zoo: „Reken bij, oud en afgeleeten door veelvuldig gebruik is zeker een goed werkje; het formaat is zoo klein, dat 't in den bol van mijn hoed kan liggen, dus behoeft ik het noch op te nemen noch vast te houden, en heb ik die goedkoopste spraakkunst uitgeleerd, wellicht ontmoet ik een der professoren eens, die mij raad kan geven welke spraakkunst ik moet koopen.“

In de fabriek gaf men den ijverigen jongman, die voor twee werkte en zoo goed zijn best deed, kort na den aankoop der oude, Grieksche spraakkunst, ander werk. Barritt zou moeten optreden in een deel der pletterij.

Op twee ovens zou hij toetsicht houden. Tusschen de beide lag op een hooge kantoor-kruk zijn hoed, daarin de spraakkunst, open bij een der werkwoorden. In den tijd dat de metalen in den oven smolten, vóór de kraan, die ze in de gietvormen doet uitvloeiën, opend moest worden, leerde Eilhu hardop, volgens zijn vaste gewoonte, een deel van een Grieksch werkwoord.

Als leerlingen van een gymnasium dit mochten lezen, zullen ze zeker den smid student bewonderen; want zij weten opperbest, dat de Fransche onregelmatige werkwoorden penibschiljetjes zijn, vergeleken met hun Grieksche bloedverwanten.

Gletende, smeltende, leerende en studeerende bracht Barritt den geheelen zomer en herfst door. Gelukkig smolt hij zelf niet bij zijn twee smeltovens, en zijn leerlust en vijft vermoltten niet zoo mid.

HOOGENRIJK.

Gereformeerde gezinshoud.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Numansdorp, R. Koolstra, te Haamstede (Verb. bericht). — Breda, J. Schoonhoven, te Scherpenzeel. — Roodeschool (Gr.), J. Koelewijn, te Kruiningen.

BEROEPEN: Zevenhuizen (Gr.), K. v. d. Veen, te Klijpe. — Waardhuizen en Uijtwijk, C. J. de Kruyter, cand. te Middellburg. — Oostkapelle, A. Merkeley, te Schoondijke. — Driebergen, S. Oudekerk, te Kralingen.

Westerland. De A. van der Vegt, beroepen naar Sellingen, heeft j. l. Zondag alhier een 8½ jarigen arbeid tegenend afscheid genomen van zijn Gemeente, met een predikatie over Handl. 20: 32. Bij het eind werd Z. E. over door een der oordel. een waardevol woord toegesproken, waarna den afscheidenden leeraar door de Gemeente werd tegesproken Ps. 121: 4.

Het adres van den Kerkeraad is van nu af J. Kulpers, Scriba.

Nieuwerkerk a. d. IJssel. Aan Da. Dalhuijsen werd door Me. N. N. uit Kralingen een enveloppe aangeboden, inhoudende een pandbrief groot f 100. Op die enveloppe was het volgende geschreven: „Ter navolging van Me. N. N. voor de kerk van Nieuwerkerk a. d. IJssel, opdat er spoedig een kerk moge verrijzen.“

Moge dit goede voorbeeld navolging vinden, opdat de kerk van Nieuwerkerk zich spoedig in het bezit van een kerkgebouw moge verheugen.

Tzum. De candidaat H. Popma, hier beroepen, hoopt op Zondag 21 Aug. zijne intrade te doen, na bevestiging te zijn door Da. G. Geerds, van Appingedam.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Arnhem, A. Drost Am., te Loenen a/d. Vecht. — Asperen, B. Gijzel, cand. te Hilversum. — Eysden, J. ten Oever, te Blitterswijk. — St. Kruis, J. Vech, cand. te Nijmegen. — Hagelstein, A. v. Griethuysen, te Langeraak b/d. Lek. — Nieuw-Dordrecht, C. Leendertsz, te Coevorden. — Maassluis, L. J. S. Croux, te Garijp. — Heerjansdam, K. de Bel, hulpred. aldaar. — Longershouw en Schettens (Fr.), J. Hoekstra, te Burum.

AANGENOMEN: Beets, G. W. Noordenhout, te Wier. — Nieuw-Weerdinge (evangelisatie), A. Altema, te Lutter.

BEROEPEN: Yselmuiden, Dr. J. D. de Lind van Wijngaarden, te Putten o/d. Veluwe. — Ter Heyde-aan-Zee, F. J. A. de Jagher, cand. te 's-Gravenhage. — Ter Apel en Niehove, G. W. Noordenhout, te Wier.

Advertentien.

Op 16 Juli nam de Heere tot Zich in de ruste, die er overblijft voor 't volk van God, onzen geliefden medebroeder en Ouderling

ARIE DE LANGE.

Vele jaren heeft hij de Kerk alhier mogen dienen. Verleien we veel in hem, zijne nagedachtenis zal evenwel onder ons voortleven.

Namen den Kerkeraad der

Geref. Kerk.

T. H. WOUDESTRA.

J. VAN LEEUWEN Sr.

Leiderdorp, 18 Juli 1910.

Voor de vele bewijzen van deelname, tijdens de ziekte en bij het overlijden onzer Tante en Behuwdtante

Mej. Wed. H. HAM geb. A. F. Ritz,

betuigen wij onzen hartelijken dank.

Namen wederzijdsche familie:

B. C. HAMER JR.

Amsterdam, Juli 1910.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

WESTERMARKT No. 21

AMSTERDAM.

INDIE.

Ondergetekende verzoekt vriendelijk doch dringend, wanneer iemand van Gereformeerden huize naar Indië vertrekt, opgave te mogen ontvangen, al is het per briefkaart, van naam en stoomschip.

D. J. B. WIJERS.

Kwintung (Wetervreden).

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributien:

door den heer H. van Noort te Loosdun

f 94.50;

door den heer W. Havenaar te Berkel f 88.25;

door den heer W. Graafhuis te Groningen f 2.50;

van den heer R. K. te 's-Gr. f 25; van Me.

Visser te Scheveningen f 2.50; door Da. J.

Rumia f 2.50; door Da. J. Schoonhoven te

Scherpenveel f 15.25; door den heer H. Arkema

te Nieuwerkerk (Z.) f 13; door Da. H. Faber

te Ee (afv.) f 37.75; door Da. H. J. Allaart uit

Achum f 7.50, uit Almenum f 5, uit Franeker

f 31, uit Hartingen f 106, uit Herbjum f 0.50;

uit Hittum f 1, uit Midlum f 14.50, uit Tjum

f 6, samen f 170.50;

door den heer S. v. d. Baan te 's-Gravenhage

f 19.50; door het Locaal comite Rotterdam

afv. f 89.00.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Boskoop f 22.75;

te Haerswoude f 18.26½; te Katwijk a/Z. f 15;

te Koudekerk f 11.26½; te Leiden f 56.60; te

Leiderdorp f 25.03; te Rijnsburg f 21.48½; te

Voorschoten f 10.75; te Katwijk a/Rijn f 10.41;

te Wassenaar f 14.12; te Noordwijk a/Z. f 12.82½;

te Zonnebeke f 5.79; te Baarland f 6.90; te

Borsele f 4.04½; te Drievegen f 4.79½; te Goes

f 28.93½; te 's-Gravenpolder f 3.38; te Hienkens-

burg f 9.38; te Iersche f 18.37½; te Kapelle

Rieding f 16.50; te Kruiningen f 6.57½; te

Nieuworp f 12.20; te Wemeldingen f 2.95; te

Wolfaartsdijk f 9.75; te IJsselstein f 3.32½; te

Harderwijk f 13.58; te Hattem f 12.50; te Weterp

f 5.23; te Putten f 8.52; te Nijkerk f 19.30;

te St. Anna Parochie A f 14.22; te idem B

f 12.50; te O. Bildt f 2.21; te Blija f 10.20;

te Britsum f 10.25; te Berwerd f 11.50; te

Hallum f 15.61½; te Hylm f 2.45; te Hollum

(A.) f 15; te Holwerd f 5.05; te Marum

f 11.11; te Reintum f 9.89½; te Stiens f 4.04;

te Wanswerd f 17.65.

Voor de Medische faculteit:

(Contributien) door den heer W.

Havenaar te Berkel f 22.50; door Da. J. Rumia

te Westmaas f 1; door Da. U. Faber te Ee

f 27.25; door den heer A. ten Hoer te Haers-

woude f 107.25; door Da. H. J. Allaart uit

Achum f 14.50; uit Franeker f 6, uit Hartingen

f 3, samen f 33.50;

door Mr. L. K. Okma uit Oppenhuizen f 11.50;

door Da. R. van Reenen uit Genum f 7, uit

Marrum f 5, uit Blija f 6.50, uit Reintum f 4.50,

uit Lichtaard f 6.50, uit Janum f 2.50, samen f 32;

door het Locaal Comité te Rotterdam f 38.30;

(Schenkingen) door Da. H. J. Allaart uit

Hartingen f 5; van den heer M. N. Baert te

Vlaingen f 4.50; door het Locaal Comité te

Rotterdam f 13, f 0.50, samen f 13.50.

Aan Schenkingen:

door den heer W. Graafhuis te Groningen

van J. de J. f 2.50; door het Locaal Comité

Rotterdam van Da. v. d. W. te G. R. f 4.50;

van A. B. f 10, f 2, en f 1, samen f 17.50.

Voor het Studiefonds:

door Prof. Dr. J. Wolter halfjaarlijkse

prebende f 39.50.

TH. RUYG Gz.

Penningmeester.

Amsterdam, Keizersgracht 162.

LEVENSVZERKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND - VERZEKERING
INBRAAK

DEN HAAG (vroegs Zelfhous). Directus HENNY.

KAPITAAL. f 4,000,000.00

RESERVEFONDS juli 1910 f 1,374,000.00

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN

Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Damrak 60.

Bijkantoren: AMSTERDAM, Dam 13-15-17.

HILVERSUM, Langestraat 65.

HAARLEM, Kruisweg 69.

ROTTERDAM, Zuidblaak 62, bij het Postkantoor.

DORDRECHT, Wijnstraat, hoek Wijnbrugsteeg.

Belasten zich met de uitvoering van EFFECTENORDERS.

Nemen en geven GELDEN op PROLONGATIE.

Sluiten BELEENINGEN.

Ontvangen GELDEN a DEPOSITO tegen dagelijks vast te stellen rentekoers.

Wisselen VREEMDE BANKNOTEN en MUNTSPECIEN.

Bij J. H. KOK te Kampen

verscheen heden:

Christelijke

Wereldbeschouwing

en

Moderne

Arbeidersbeweging

DOOR

DS. G. WISSE.

Royaal formaat. Prijs 0.60.

Bij alle solide Boekhande-

laren voorhanden.

Verpleging en Rust.

Met hartelijken dank ontvingen wij voor het

bestuurs gezin ontsaande giften:

Bij Da. DE GAAY FORTMAN: N. N. f 3;

J. P. H. f 2.50; J. B. f 1; N. N. f 2; F. f 2.50;

L. B. f 1; E. A. L. f 10; Wed. D. F. f 2.50;

N. N. f 2.50; allen te A. A. V. te R. f 1;

Iam. F. te B. f 6; H. B. te R. f 2.50; W. v. E.

te K. f 1; H. te K. f 5; Wed. F. te N. f 1.50;

Mev. S. te A. f 1; M. N. B. te V. f 1; A. V.

L. te H. f 10; N. N. te S. f 1; H. M. te K. f 1;

Bij B. H. J. DRONKERS: M. te V. f 2.50;

N. N. f 2.75.

Bij H. J. H. VERLEUR: N. N. f 1; P. f 1;

D. f 1; N. P. f 2.50; v. d. V. f 5;

T. samen f 78.75.

Tot onze bijdragen zijn wij er in geslaagd

een rustig plekje te vinden waar de moeder ver-

pleging en rust vindt voor lichaam en geest beide.

Wie helpt ons nog aan de ontbrekende f 25?

Da. N. A. DE GAAY FORTMAN.

Oosterpark 85.

H. J. DRONKERS, Wyttenbachstr. 38.

J. H. VERLEUR, Commelinstr. 15.

Kas E. B. P.